

A Kormány

..../2015. (...) Korm. rendelete

a védelmi- és minősített beszerzések Országgyűlés általi mentesítésének kezdeményezésére vonatkozó feltételekről és eljárásról, valamint az ilyen beszerzések megvalósításakor az ajánlatkérő által érvényesítendő követelményekről

A Kormány a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 198. § (1) bekezdés 12. pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

A rendelet alkalmazási köre

1. §

(1) E rendelet szerinti eljárási szabályokat a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 9. § (1) bekezdés *a)-b)* pontja szerinti, minősített adatot, illetve alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdeket érintő vagy különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések, valamint azon beszerzések esetében kell alkalmazni, amelyek esetében a közbeszerzési szabályok alkalmazása olyan információk átadására kötelezné Magyarországot, amelyek felfedése ellentétes az állam biztonságához fűződő alapvető érdekeivel (a továbbiakban együtt: védelmi és minősített beszerzések).

(2) A Kbt. 5. §-a szerinti ajánlatkérő, amennyiben a beszerzése megvalósítása során a Kbt.-ben meghatározott eljárások alkalmazásától a Kbt. 9. § (1) bekezdés *a)-b)* pontja szerinti kivétel alkalmazásával kíván eltérni, a közbeszerzési eljárás lefolytatása alóli országgyűlési bizottsági mentesítés során e rendelet szabályai szerint jár el.

(3) Ha az ajánlatkérő a mentesítési eljárás során e rendelet szabályait nem tartja be, a beszerzés megvalósítására, illetve a szerződés megkötésére a Kbt. 9. § (1) bekezdés *a)-b)* pontja szerinti kivétel nem alkalmazható.

A mentesítési eljárás

2. §

(1) A közbeszerzési eljárás lefolytatása alóli felmentésre irányuló kezdeményezést (a továbbiakban: mentesítési kérelem) az ajánlatkérő

a) a hírszerző és elhárító tevékenységgel összefüggő beszerzés esetén a polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszterhez,

b) a honvédelemmel összefüggő beszerzés, valamint katonai hírszerző és elhárító tevékenységgel összefüggő beszerzés esetén a honvédelemért felelős miniszterhez,

c) egyéb esetekben

ca) az államháztartásról szóló törvény értelmében a Kormány irányítása alatt álló központi költségvetési szerv esetében a költségvetési fejezetet irányító szerv vezetőjéhez,

cb) a Kormány irányítása alatt nem álló szervezet esetében ahhoz a miniszterhez, akinek a szakpolitikai vagy ágazati feladatkörébe tartozik a szervezet által ellátott közfeladat,

cd) a ca) és cb) alpontok szerinti feladatkörrel rendelkező miniszter hiányában a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelő miniszterhez

(a továbbiakban az a)-c) pontban felsorolt miniszterek együtt: miniszter) kell benyújtani.

(2) A mentesítési kérelemben meg kell jelölni a szerzéssel összefüggő, mentesíteni kívánt szerződés pontos tárgyát és becsült értékét, valamint javaslatot kell tenni arra, hogy az Országgyűlés illetékes bizottsága (a továbbiakban: bizottság) a szerződés megkötése tekintetében adjon felmentést a Kbt. szerinti közbeszerzési eljárás lefolytatása alól. Az ajánlatkérő a mentesítési kérelemben részletesen indokolást ad a Kbt. 9. § (1) bekezdés a)-b) pontja szerinti kivételi esetkör alkalmazásának szükségességéről, a védendő alapvető biztonsági érdekekről és az intézkedés arányosságáról.

(3) Amennyiben a szerzés a Kbt. 9. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kivételi esetkörbe tartozik, a mentesítési kérelemben meg kell jelölni azt is, hogy a szerződés megkötése során az ajánlatkérő a védelmi és biztonsági tárgyú beszerzésekre vonatkozó külön törvényt kívánja alkalmazni, vagy ha a szerzés e külön törvény alkalmazása alól is kivételt képez, akkor – erre vonatkozó részletes indokolás mellett – azt is, hogy a bizottság e külön törvény alkalmazása alól is adjon felmentést.

(4) A mentesítési kérelemhez minden esetben csatolni kell a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, az Alkotmányvédelmi Hivatal vagy az Információs Hivatal szakmai állásfoglalását arra vonatkozóan, hogy

a) a szerzés milyen okból minősül védelmi és minősített beszerzésnek,

b) a szerzés során milyen minősített adatokat lenne szükséges a gazdasági szereplők rendelkezésre bocsátani és milyen okból,

c) a szerzés mely körülményeivel kapcsolatban állnak fenn biztonsági, nemzetbiztonsági kockázatok és melyek ezek,

d) a szerzés milyen különleges biztonsági intézkedést igényel és milyen okból,

e) fennállnak-e az országnak olyan alapvető biztonsági érdekei, illetve az állam biztonságához fűződő alapvető érdekek vagy az információk megőrzéséhez fűződő érdekek, amelyek a szerzéssel összefüggő információk megőrzését indokoltá teszik,

f) a (2)-(3) bekezdés szerinti javaslat és az ajánlatkérő által adott részletes indokolás megalapozott-e.

(5) Az atomenergia békés célú alkalmazásával összefüggő nukleáris biztonságot érintő beszerzések esetében a kérelemhez az Országos Atomenergia Hivatal szakmai véleményét is csatolni kell.

(6) A (4)-(5) bekezdés szerinti szakmai állásfoglalást, illetve véleményt az ajánlatkérő erre irányuló megkeresésének kézhezvételétől számított 8 napon belül kell megadni.

3. §

(1) A miniszter a mentesítési kérelmet megvizsgálja, és ha az hiányos vagy nem egyértelmű, további kiegészítő információkat kérhet. Ha a szerzés tárgya vagy az adott mentesítési kérelemben meghatározott szerződés más minisztert is érint, a miniszter a kérelemről tájékoztatja a többi érintett minisztert. A miniszter – a többi érintett miniszterrel együttműködve – a mentesítési kérelemben foglaltakat megvizsgálja abból a szempontból, hogy

a) a szerződés tárgya összefügg-e közvetlenül az ország alapvető biztonsági érdekeivel,

b) a szerződés tárgya alapján helye van-e a közbeszerzési eljárás lefolytatása alóli mentesítésnek, továbbá

c) a közbeszerzési eljárás lefolytatása alóli mentesítés nem befolyásolja-e indokolatlanul és aránytalanul hátrányosan a gazdasági szereplők közötti versenyt.

TERVEZET

(2) Az (1) bekezdés *b)-c)* pontja szerinti feltételek tekintetében a miniszter a közbeszerzésekért felelős miniszter véleményét kérheti.

(3) A miniszter egyetértése esetén a mentesítési kérelmet, a 2. § (4)-(5) bekezdés szerinti szakmai állásfoglalást, illetve szakmai véleményt – a szükséges kiegészítő információk kézhezvételétől számítva – legkésőbb 8 napon belül a Nemzetbiztonsági Kabinet elé terjeszti. A miniszter előterjesztésében ismerteti, hogy a kérelmet megalapozottnak tartja, és milyen okból.

(4) Ha az 1. § szerinti, közbeszerzési eljárás lefolytatása alól mentesíteni kívánt szerződést az előterjesztő minisztérium kívánja megkötni, a mentesítési kérelmet annak indokolásával együtt a miniszter közvetlenül a Nemzetbiztonsági Kabinet elé terjeszti, amelyhez csatolja a 2. § (4)-(5) bekezdése szerinti szakmai állásfoglalást, illetve szakmai véleményt.

(5) Ha az 1. § szerinti, közbeszerzési eljárás lefolytatása alól mentesíteni kívánt szerződést a 2. § (4) bekezdése szerinti szervezet kívánja megvalósítani, akkor külön szakmai állásfoglalást nem kell beszereznie, hanem a 2. § (4) bekezdésében meghatározott körülményeket a mentesítési kérelemben ismerteti.

(6) Ha az 1. § szerinti, közbeszerzési eljárás lefolytatása alól mentesíteni kívánt szerződést a 2. § (5) bekezdése szerinti szervezet kívánja megvalósítani, akkor külön szakmai véleményt nem kell beszereznie, hanem a 2. § (5) bekezdésében meghatározott körülményeket a mentesítési kérelemben ismerteti.

(7) A (3) bekezdéstől eltérően a 2. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti hírszerző és elhárító tevékenységgel összefüggő beszerzések esetén a miniszter a mentesítési kérelmet közvetlenül az Országgyűlés illetékes bizottsága elé terjesztheti.

4. §

(1) A Nemzetbiztonsági Kabinet a mentesítési kérelmet és annak mellékleteit, valamint a miniszter által a mentesítés tárgyában készített előterjesztést megvizsgálja. Ha a mentesítési kérelem vagy az előterjesztés hiányos vagy nem egyértelmű, a Nemzetbiztonsági Kabinet további kiegészítő információkat kérhet az ajánlatkérőtől vagy a minisztertől.

(2) Egyetértése esetén a Nemzetbiztonsági Kabinet a mentesítési kérelmet és annak mellékleteit, valamint a mentesítési kérelemben foglaltakról kialakított véleményét 8 napon belül továbbítja az Országgyűlés illetékes bizottságának. A Nemzetbiztonsági Kabinet véleményében javaslatot tesz a 2. § (2) vagy (3) bekezdése szerinti mentesítés megadására.

5. §

(1) Az Országgyűlés illetékes bizottsága a mentesítési kérelemről – a Nemzetbiztonsági Kabinet által benyújtott vélemény figyelembe vételével – soron következő ülésén az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló OGY határozatban foglaltak szerint határoz.

(2) A Nemzetbiztonsági Kabinet által jelzett sürgős helyzetben az Országgyűlés illetékes bizottsága a mentesítési kérelemről soron kívül, rendkívüli ülésen határoz.

(3) Az Országgyűlés illetékes bizottságát határozathozatala során a Nemzetbiztonsági Kabinet javaslata nem köti.

6. §

TERVEZET

A mentesítési kérelmek tárgyában hozott országgyűlési bizottsági határozatokról, illetve a Nemzetbiztonsági Kabinet döntéseiről a miniszter nyilvántartást vezet. A nyilvántartásban szerepeltetni kell

- a) a mentesítési kérelemnek helyt adó és azt elutasító határozatokat, valamint a határozat számát,
- b) a mentesítési kérelmet benyújtó ajánlatkérő szervezet nevét,
- c) a közbeszerzési eljárás lefolytatása alól mentesített szerződések pontos tárgyát és becsült értékét.

Záró rendelkezések

7. §

Ez a rendelet 2015. november 1-jén lép hatályba.

8. §

E rendeletet a hatálybalépését követően megkezdett, Kbt. 9. § (1) bekezdés *a)-b)* pontja szerinti beszerzési eljárás, illetve a beszerzési eljárást megelőző e rendelet szerinti mentesítési eljárás esetében kell alkalmazni.

9. §

Ez a rendelet a Kbt-vel együtt

- a) a koncessziós szerződésekről szóló 2014. február 26-i 2014/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,
- b) a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,
- c) a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014. február 26-i 2014/25/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek, valamint
- d) a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról szóló 2009/81/EK irányelvnek való megfelelést szolgálja.

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az ún. védelmi vagy biztonsági célú beszerzések, valamint a minősített adatok rendelkezésre bocsátásával járó beszerzések (a továbbiakban együtt: minősített beszerzések) hazai gyakorlati alkalmazását az elmúlt időszakban több kritika érte mind a hazai közvélemény, mind az Európai Bizottság részéről. A megfogalmazott kritikák többsége arra vonatkozott, hogy a hazai gyakorlatban a minősített beszerzéseket nem csak a bizalmas információk megőrzése érdekében ténylegesen indokolt, illetve a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról szóló 2009/81/EK irányelvben (a továbbiakban: védelmi irányelv) meghatározott, vagy az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 346. cikke¹ szerinti esetekben alkalmazzák, hanem olyan beszerzések esetében is, amikor az adott beszerzés ténylegesen nem tartozik a védelmi irányelv hatálya alá, illetve az EUMSZ 346. cikkének alkalmazási körébe, vagy a beszerzéssel kapcsolatos bizalmas információk védelme az általános közbeszerzési eljárások keretein belül más eszközökkel – például a titoktartás utólagos vállalásával, vagy utólagos nemzetbiztonsági átvilágítással – is elérhető lenne.

A Kormány a fentiekben említett kritikák hatására a minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 218/2011. (X.19.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezéséről, valamint az ezzel összefüggő átmeneti rendelkezésről szóló 276/2014. (XI.6.) számú rendeletével hatályon kívül helyezte a minősített beszerzési eljárásokra vonatkozó – a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény szerinti felhatalmazáson alapuló – speciális eljárási szabályokat tartalmazó külön jogszabályt. A Kormány egyidejűleg a minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzésekre vonatkozó új szabályozás kidolgozásával kapcsolatos feladatokról szóló 1628/2014. (XI.6.) Korm. határozatában döntött arról is, hogy az európai uniós jogi aktusokkal összhangban álló, olyan új jogszabály előkészítésére van szükség, amely a minősített beszerzések alkalmazásának korábbi gyakorlatát – szigorú engedélyezési rendszer kialakításával és folyamatba építésével – lényegesen korlátozza. Bár ez az új jogszabály csak az új közbeszerzési törvény hatályba lépéséig lenne alkalmazandó, az abban meghatározott szigorú engedélyezési eljárásrendet és szabályokat az új közbeszerzési törvényhez, azaz a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvényhez kapcsolódó végrehajtási rendeletben is érvényesíteni kell.

A fentiekben írt folyamattal párhuzamosan az előkészítés alatt álló új közbeszerzési törvény – amelyet az Országgyűléshez 2015. szeptember 22-én fogadott el, és amelynek hatályba lépése 2015. november 1. napja – az európai uniós közbeszerzési irányelveknek megfelelően új alapokra helyezte a minősített beszerzések közbeszerzési eljárás lefolytatása alóli mentesítésére vonatkozó kivételi szabályt.

¹ Az EUMSZ hivatkozott cikke szerint a Szerződések rendelkezései nem zárják ki a következő szabályok alkalmazását:

- a) egyik tagállam sem köteles olyan információt szolgáltatni, amelynek közlését ellentétesnek tartja alapvető biztonsági érdekeivel;
- b) a tagállamok megtehetik az alapvető biztonsági érdekek védelme érdekében általuk szükségesnek tartott, fegyverek, lőszerek és hadianyagok előállításával vagy kereskedelmével kapcsolatos intézkedéseket; ezek az intézkedések nem befolyásolhatják hátrányosan a belső piacon belüli versenyfeltételeket a nem kifejezetten katonai célokra szánt termékek tekintetében.

Az új közbeszerzési törvény értelmében a védelmi és biztonsági tárgyú beszerzések, valamint az olyan beszerzések, amelyek az állam biztonságához kapcsolódó információkat, illetve minősített adatokat tartalmaznak, az új közbeszerzési törvény hatályba lépését követően a korábbi kettős kormányrendeleti konstrukciótól² eltérően, egységes szerkezetben, törvényi szinten kerülnének szabályozásra. Az új közbeszerzési törvény pedig ennek a konstrukciónak megfelelően már csak a minősített beszerzési eljárás alkalmazásának engedélyezésére, illetőleg a közbeszerzési eljárás lefolytatására irányuló kötelezettség alóli mentesítésre vonatkozó szabályok kormányrendeleti szintű szabályozására ad felhatalmazást, azzal, hogy a részletes eljárási szabályokat nem a kormányrendelet tartalmazná, hanem azokat a fent említett új törvényben kell rendezni.

A jelen előterjesztés a minősített beszerzésekre vonatkozó, fentiekben említett szigorú engedélyezési eljárásrend kialakítása, amely az új közbeszerzési törvény tervezetének megfelelően – a Kormány által előzetesen meghatározott célokra tekintettel – tartalmazza a minősített beszerzések esetében a közbeszerzési eljárás lefolytatása alóli mentesítés eljárásrendjét.

² Az említett kettő korm. rendelet az alábbi:

- a minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet,
- a védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

A kormányrendelet szerinti mentesítési szabályok alkalmazási körét tartalmazza a közbeszerzésekről szóló törvény szerinti, releváns kivételi esetkörnek megfelelően. Amennyiben az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás lefolytatása alól mentesíteni kívánt védelmi és minősített beszerzés tekintetében nem a kormányrendelet szerinti szabályoknak megfelelően jár el, úgy a közbeszerzési törvény szerinti kivétel nem alkalmazható, azaz a közbeszerzési eljárás lefolytatása alól mentesítés nem adható.

A 2. §-hoz

A mentesítési kérelmet az ajánlatkérő mindig az illetékes miniszterhez köteles benyújtani. Általános mentességi kérelem nem nyújtható be, mindig csak konkrét szerződések esetében lehetséges mentesítést kérni. A mentesítési kérelemben mindig meg kell adni a szerződés pontos tárgyát és becsült értékét, továbbá az ajánlatkérő köteles részletesen megindokolni, hogy milyen okból van szükség a közbeszerzési eljárás lefolytatása alóli mentesítésre, azt milyen védelmi, biztonsági, nemzetbiztonsági, vagy a minősített adatok védelmét igénylő okból van szükség. Ennek alátámasztására a mentesítési kérelemhez minden esetben csatolni kell a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, az Alkotmányvédelmi Hivatal vagy az Információs Hivatal szakmai állásfoglalását, illetve amennyiben a szerződés az atomenergia békés célú alkalmazásával összefüggő nukleáris biztonságot is érint, az Országos Atomenergia Hivatal szakmai véleményét.

A 3. §-hoz

A miniszter a mentesítési kérelmet minden esetben köteles megvizsgálni abból a szempontból, hogy a közbeszerzési eljárás lefolytatása alól mentesíteni kívánt beszerzések esetében valóban fennállnak-e a védelmi, biztonsági, nemzetbiztonsági, vagy a minősített adatok védelmét igénylő okok, és ily módon a mentesítés indokolt-e. A közbeszerzésekkel kapcsolatos kérdések megítélése tekintetében a miniszter a közbeszerzésekért felelős miniszter véleményét kérheti. A miniszter egyetértése esetén a mentesítési kérelmet a Nemzetbiztonsági Kabinet elé terjeszti.

A 4. §-hoz

A Nemzetbiztonsági Kabinet a mentesítési kérelmet és a miniszter előterjesztését megtárgyalja, majd egyetértése esetén az Országgyűlés illetékes bizottságához továbbítja.

Az 5. §-hoz

Az Országgyűlés illetékes bizottsága a mentesítési kérelmet soron következő ülésén megtárgyalja és az adott szerződés közbeszerzési eljárás lefolytatása alóli mentesítése tárgyában határozatot hoz. Sürgős esetben a Nemzetbiztonsági Kabinet kérheti, hogy az Országgyűlés illetékes bizottsága a mentesítési kérelemről soron kívül, rendkívüli ülésen döntsön. Az Országgyűlés illetékes bizottságát a Nemzetbiztonsági Kabinet javaslata nem köti.

A 6. §-hoz

TERVEZET

A mentesítési kérelmekről, a Nemzetbiztonsági Kabinet, illetve az Országgyűlés illetékes bizottságának tárgyi határozatairól a miniszter nyilvántartást vezet, amelynek kötelező tartalmi elemeit is meghatározza a kormányrendelet. Ily módon a jövőre nézve létrehozható a mentesítési kérelmeket tartalmazó és az adatok kereshetőségét is biztosító adatbázis.

A 7. §-hoz

Hatályba léptető rendelkezés. A hatályba lépés időpontja az új közbeszerzési törvény hatályba lépéséhez igazodik.

A 8. §-hoz

Átmeneti rendelkezést tartalmazza.

A 9. §-hoz

A jogharmonizációs záradékot tartalmazza.